Diakonhjemmet Sykehus

Anvendeligheten til fire spørreskjemaer for evaluering av pasientopplæringskurs

Renate Røe, sykepleier/Msc

Revmatologisk avd., Diakonhjemmet sykehus

e-post: renate.roe@diakonsyk.no

Heidi A. Zangi, sykepleier/Phd

Nasjonal kompetansetjeneste for revmatologisk rehabilitering (NKRR)

e-post: heidi.zangi@diakonsyk.no

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Hensikten med studien

- Utprøving av fire spørreskjemaer på et utvalg av kurs som gjennomført ved revmatologiske avdelinger våren 2016
- Hensikt: Vurdere spørreskjemaenes anvendelighet og evne til å fange opp endringer (responsivitet)

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Aspekter og spørreskjemaer

1. Bevissthet om egne styrker
2. Forståelse for sykdom og behandling
3. Kommunikasjon mellom pasient og helsepersonell
4. Mestringsstrategier
5. Mestringstro

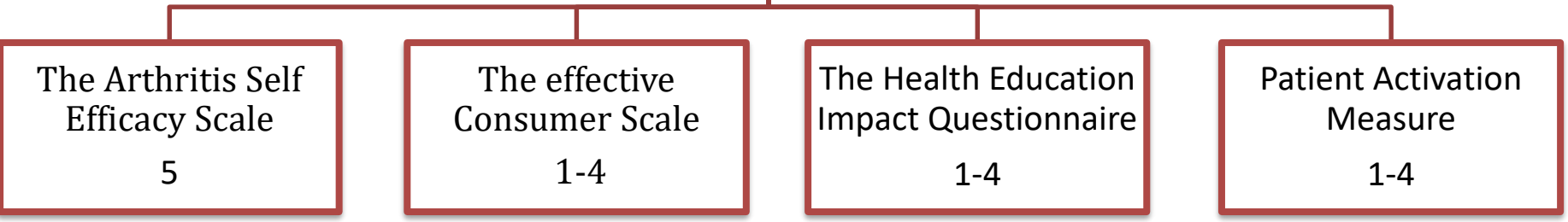

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

ASES

1. Hvor sikker er du på at du kan dempe smerten ganske mye?

Meget usikker	Litt usikker	Verken sikker eller usikker	Litt sikker	Meget sikker
☐	☐	☐	☐	☐

2. Hvor sikker er du på at du kan fortsette med de fleste daglige gjøremål?

Meget usikker	Litt usikker	Verken sikker eller usikker	Litt sikker	Meget sikker
☐	☐	☐	☐	☐

3. Hvor sikker er du på at du kan hindre de revmatiske smertene i å forstyrre søvnen din?

Meget usikker	Litt usikker	Verken sikker eller usikker	Litt sikker	Meget sikker
☐	☐	☐	☐	☐

4. Hvor sikker er du på at du kan dempe de revmatiske smertene litt eller noe med andre metoder enn å ta ekstra medikamenter?

Meget usikker	Litt usikker	Verken sikker eller usikker	Litt sikker	Meget sikker
☐	☐	☐	☐	☐

5. Hvor sikker er du på at du kan dempe de revmatiske smertene mye med andre metoder enn å ta ekstra medikamenter?

Meget usikker	Litt usikker	Verken sikker eller usikker	Litt sikker	Meget sikker
☐	☐	☐	☐	☐

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

EC-17

Del I Hvordan jeg bruker helseinformasjon

	aldri	sjelden	noen ganger	vanligvis	alltid
1. Jeg vet hvem som kan hjelpe meg å vurdere kvaliteten på informasjonen jeg får om sykdommen min.					
2. Jeg forstår informasjonen jeg får om sykdommen min.					
3. Jeg vet hvordan jeg kan tilpasse generell helseinformasjon til min egen situasjon.					

Del II Hvordan jeg avklarer og avveier verdier og prioriteringer

	aldri	sjelden	noen ganger	vanligvis	alltid
4. Jeg kan være tydelig på hva som er viktig i livet mitt når jeg tar avgjørelser om sykdommen min.					
5. Jeg kan vurdere fordeler og ulemper vedrørende avgjørelser om sykdommen min.					
6. Jeg kan sette realistiske mål for mestring av sykdommen min.					

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

heiQ

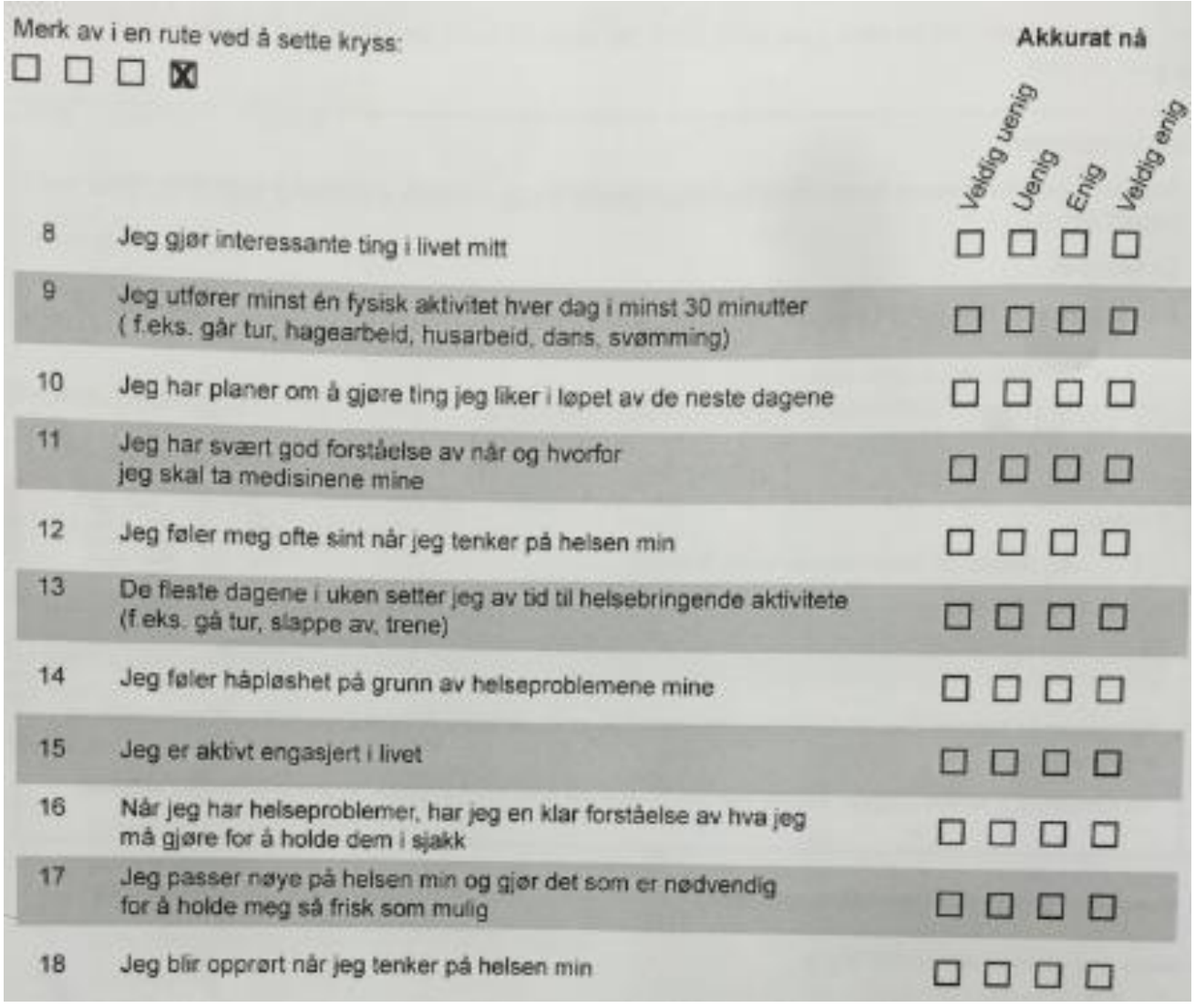

Merk av i en rute ved å sette kryss:

☐ ☐ ☐ ☒

		Akkurat nå			
		Veldig uenig	Uenig	Enig	Veldig enig
8	Jeg gjør interessante ting i livet mitt	☐	☐	☐	☐
9	Jeg utfører minst én fysisk aktivitet hver dag i minst 30 minutter (f.eks. går tur, hagearbeid, husarbeid, dans, svømming)	☐	☐	☐	☐
10	Jeg har planer om å gjøre ting jeg liker i løpet av de neste dagene	☐	☐	☐	☐
11	Jeg har svært god forståelse av når og hvorfor jeg skal ta medisinene mine	☐	☐	☐	☐
12	Jeg føler meg ofte sint når jeg tenker på helsen min	☐	☐	☐	☐
13	De fleste dagene i uken setter jeg av tid til helsebringende aktivitete (f.eks. gå tur, slappe av, trene)	☐	☐	☐	☐
14	Jeg føler håpløshet på grunn av helseproblemene mine	☐	☐	☐	☐
15	Jeg er aktivt engasjert i livet	☐	☐	☐	☐
16	Når jeg har helseproblemer, har jeg en klar forståelse av hva jeg må gjøre for å holde dem i sjakk	☐	☐	☐	☐
17	Jeg passer nøye på helsen min og gjør det som er nødvendig for å holde meg så frisk som mulig	☐	☐	☐	☐
18	Jeg blir opprørt når jeg tenker på helsen min	☐	☐	☐	☐

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

PAM

	Helt uenig	Nokså uenig	Nokså enig	Helt enig	Ikke aktuelt
1. Når alt kommer til alt er jeg selv ansvarlig for å ta hånd om min egen helse	☐	☐	☐	☐	☐
2. Det aller viktigste for min egen helse og funksjonsevne er at jeg tar aktiv del i behandlingen	☐	☐	☐	☐	☐
3. Jeg er sikker på at jeg kan gjøre det som er nødvendig for å forebygge eller redusere symptomer eller problemer som skyldes min helsetilstand	☐	☐	☐	☐	☐
4. Jeg vet hvordan de forskjellige medisinene jeg har fått foreskrevet skal virke	☐	☐	☐	☐	☐
5. Jeg vet når jeg trenger medisinsk hjelp for et helseproblem og når jeg kan ta hånd om det selv	☐	☐	☐	☐	☐
6. Jeg er trygg nok til å kunne ta opp det jeg ønsker, selv om helsepersonell ikke spør	☐	☐	☐	☐	☐
7. Jeg er sikker på at jeg kan gjennomføre den foreskrevne medisinske behandlingen hjemme	☐	☐	☐	☐	☐
8. Jeg forstår både hva helseproblemene mine dreier seg om og årsaken til dem	☐	☐	☐	☐	☐
9. Jeg vet om de ulike behandlingsmuligheter for min helsetilstand	☐	☐	☐	☐	☐

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Problemstillinger

Grad av manglende utfylte data?

Grad av gulv- og takeffekter før kurs?

Hvordan er før- og etterskår og hvor stor er endringen for de forskjellige spørreskjemaene?

Hva mener pasientene om spørreskjemaene?

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Flytskjema over deltagere

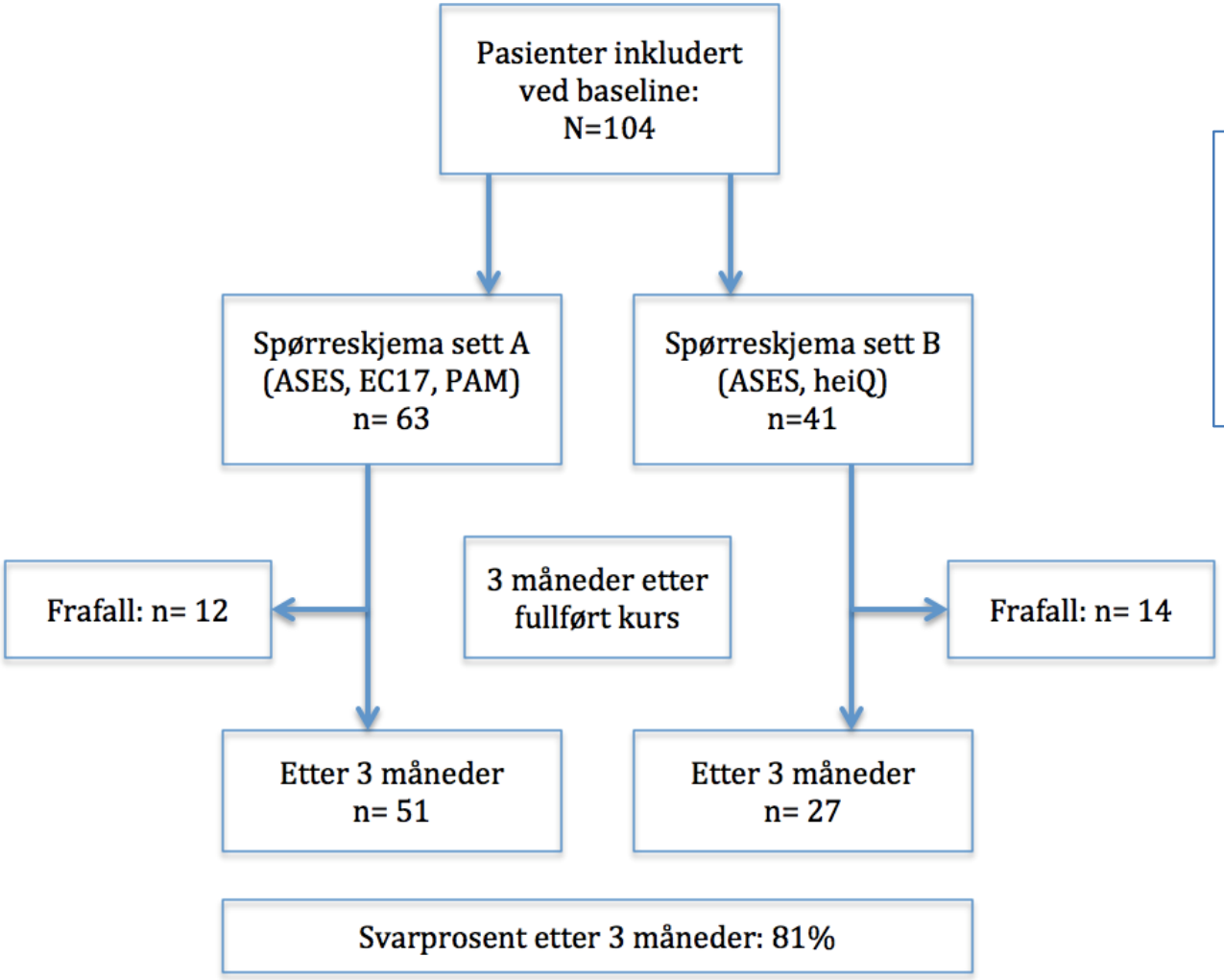

Pasientene fylte ut spørreskjema før kurs og 3 måneder etter kurs

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Manglende utfylte data

- Hvor mange spørsmål er ikke besvart eller besvart ukorrekt?
- Kan gjøre funnene i en studie usikre
- Ønskelig med mindre enn 5% forekomst

→ Alle spørreskjemaene (ASES, EC-17, heiQ og PAM) hadde mindre enn 5% forekomst av manglende data

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Gulv- og takeffekter

- Et mål på at ≥ 15% av utvalget skårer på laveste eller høyeste skår i ett eller flere spørsmål
- Høy forekomst kan redusere spørreskjemaets evne til å fange opp endringer

→ Ingen gulveffekter i noen av spørreskjemaene

→ Takeffekter ett eller flere spørsmål i alle spørreskjemaene

NKRR

Spørreskjema	Ant. spm. med takeffekt	Takeffekt i prosent
ASES smerter	2	16-19
ASES andre symptomer	1	22
EC-17	4	16-30
heiQ helserettet adferd	3	17-22
heiQ positivt og aktivt engasjement i livet	3	22-35
heiQ emosjonell velvære	0	-
heiQ egenovervåkning og innsikt	3	10-33
heiQ konstruktive holdninger og tilnærmingsmåter	3	17-25
heiQ tilegning av ferdigheter og teknikker	0	-
heiQ sosial integrasjon og støtte	2	24
heiQ orientering i helsetjenesten	1	22
PAM	10	18-83

Diakonhjemmet Sykehus

Takeffekter i PAM

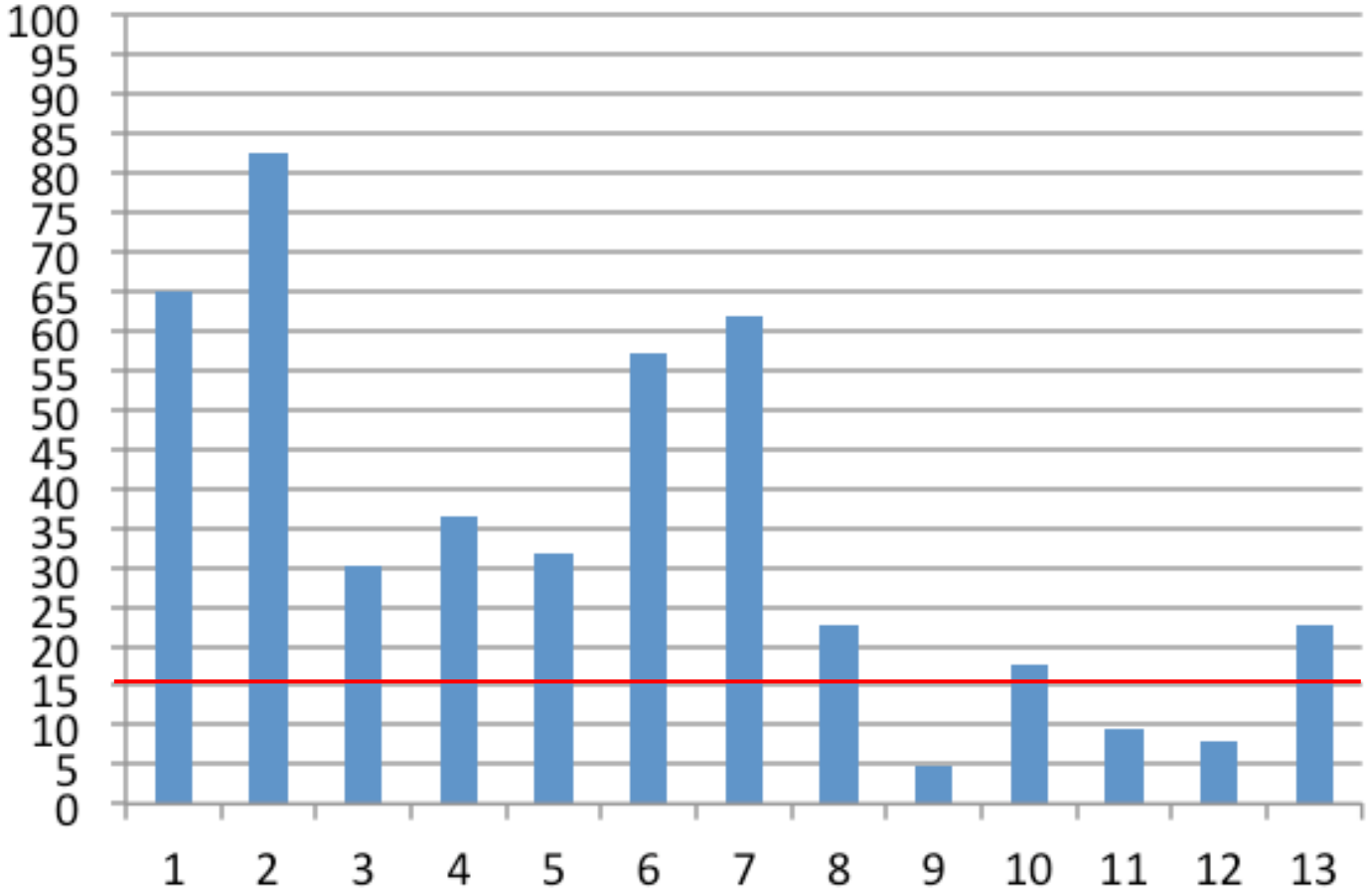

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Før- og etterskår

Måleinstrumenter (n)	Før kurs	**3 måneder**	Gj.sn. endring	**95 % KI**	**P-verdi**
ASES smerter, 1-5 (77)	3.21	3.33	0.12	-0.08, 0.32	0.227
ASES symptomer, 1-5 (77)	3.31	3.47	0.16	-0.24, 0.35	0.088
EC17, 0-100 (51)	67.7	71.3	3.6	0.9, 6.3	0.01
PAM, 0-100 (51)	60.0	63.7	3.7	-1.0, 8.4	0.122
heiQ, 1-4 (27)					
Helserettet atferd	2.84	2.86	0.02	-0.21, 0.25	0,869
Positivt og aktivt engasjement i livet	3.09	2.98	-0.12	-0.28, 0.45	0,151
Emosjonelt velvære	2.63	2.84	0.21	0.05, 0.37	0,012
Egenovervåking og innsikt	2.72	2.89	0.18	-0.01, 0.36	0,058
Konstruktive holdninger og tilnærmingsmåter	3.01	3.07	0.06	-0.10, 0.22	0,452
Tilegning av ferdigheter og teknikker	2.29	2.58	0.30	0.05,0.54	0,018
Sosial integrasjon og støtte	2.61	2.80	0.20	-0.01, 0.41	0,06
Orientering i helsetjenesten	2.76	2.96	0.22	0.04, 0.36	0,015

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Endringsskår (SRM)

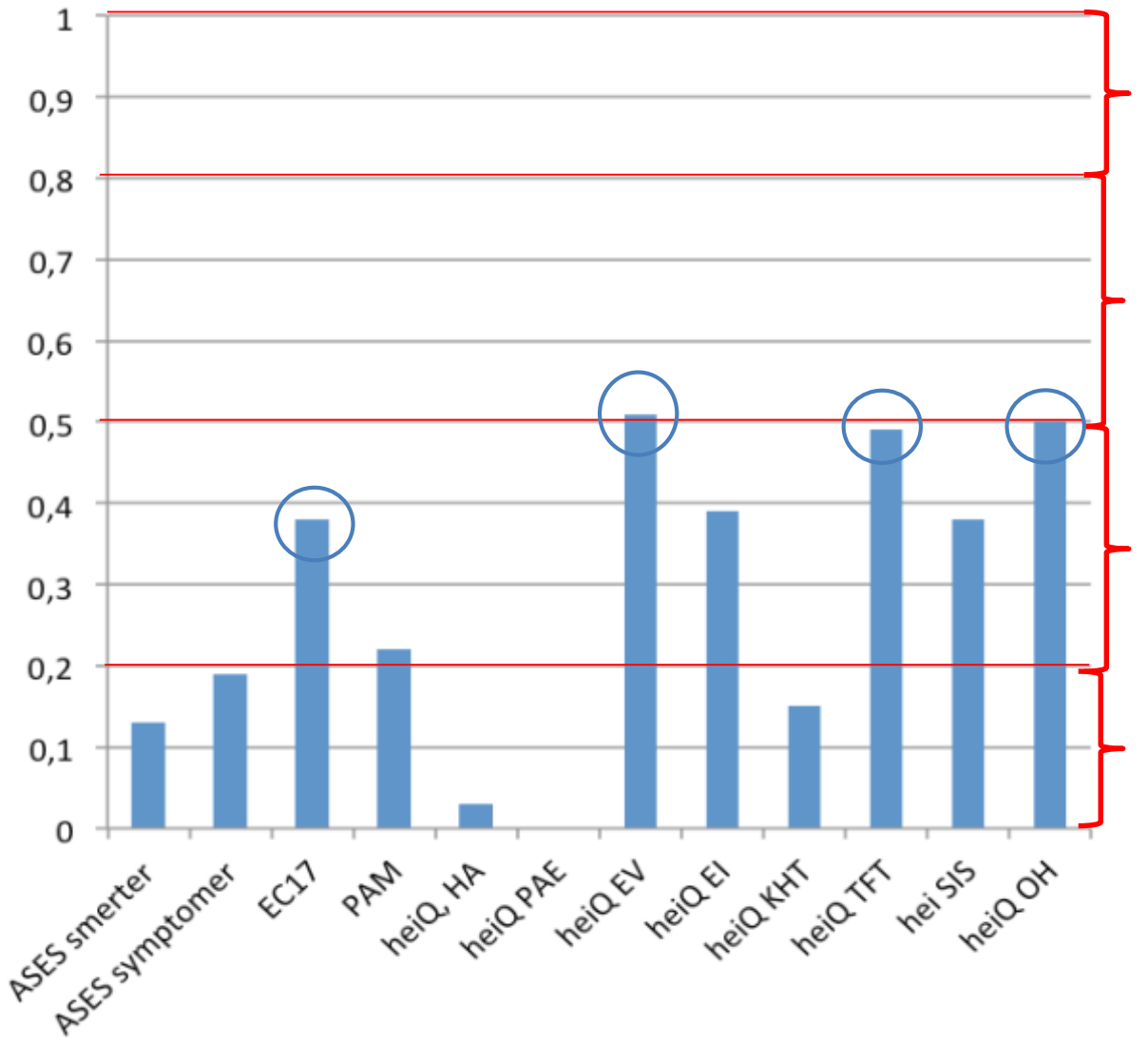

Stor effekt

Moderat effekt

Liten effekt

Ingen effekt

ASES=The Arthritis Self Efficacy Scale,
EC17= The Effective Consumer Scale
PAM= Patient Activation Measure,
heiQ=The Health Education Impfact Questionnaire.

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Hvor forståelig synes du spørsmålene var?

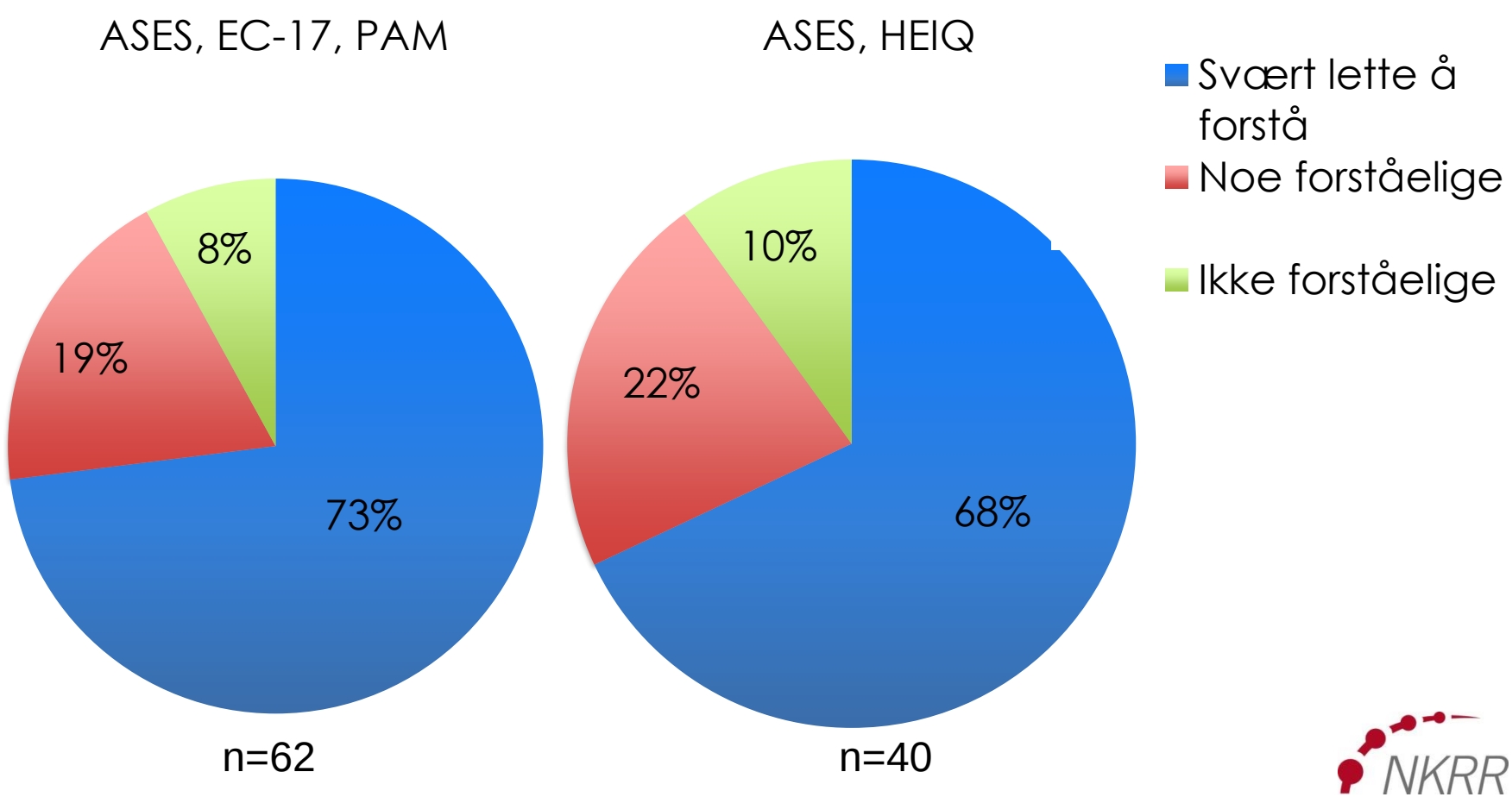

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Hvor meningsfull synes du spørsmålene var for deg?

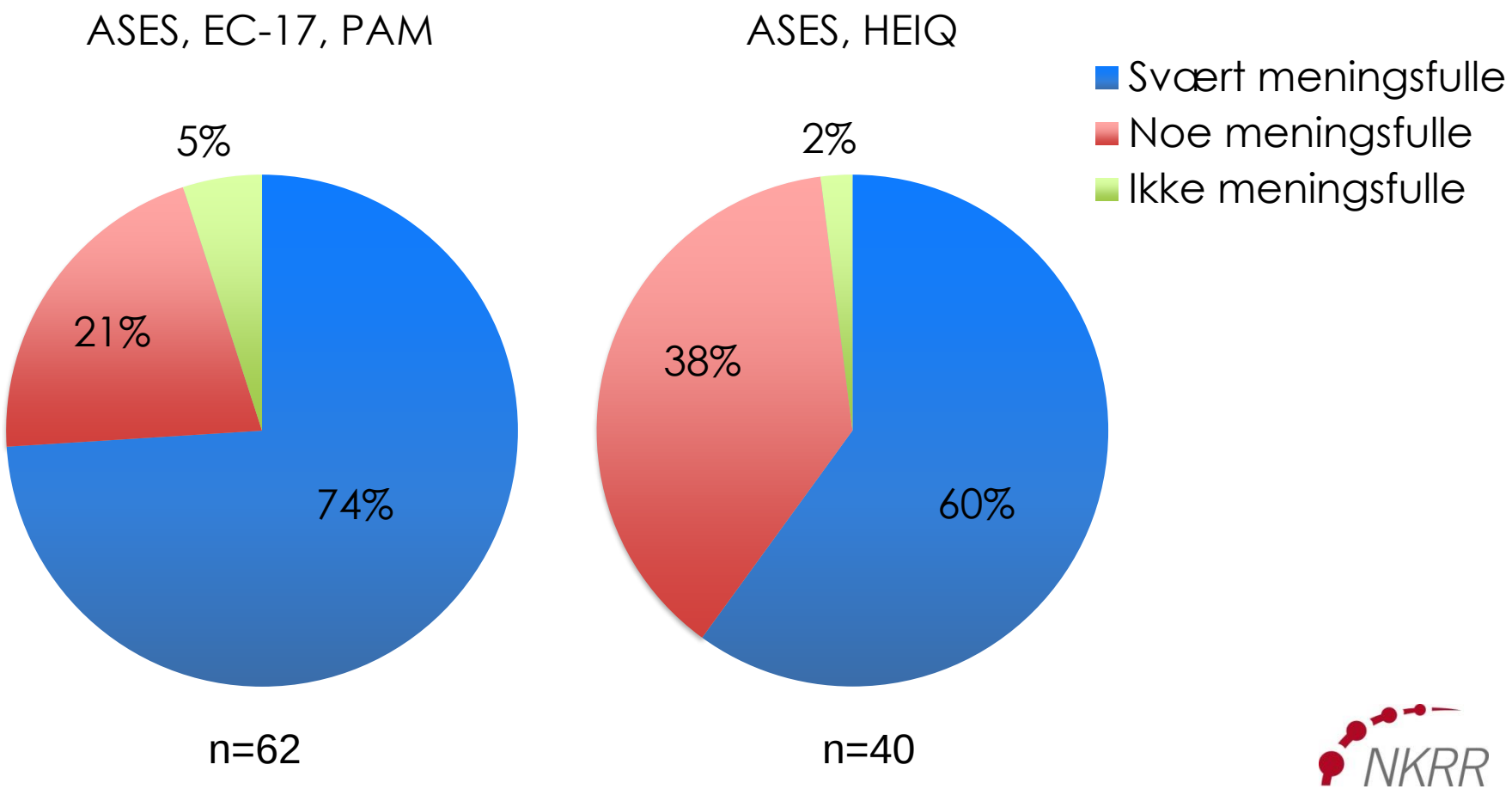

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Hvor relevante synes du spørsmålene var?

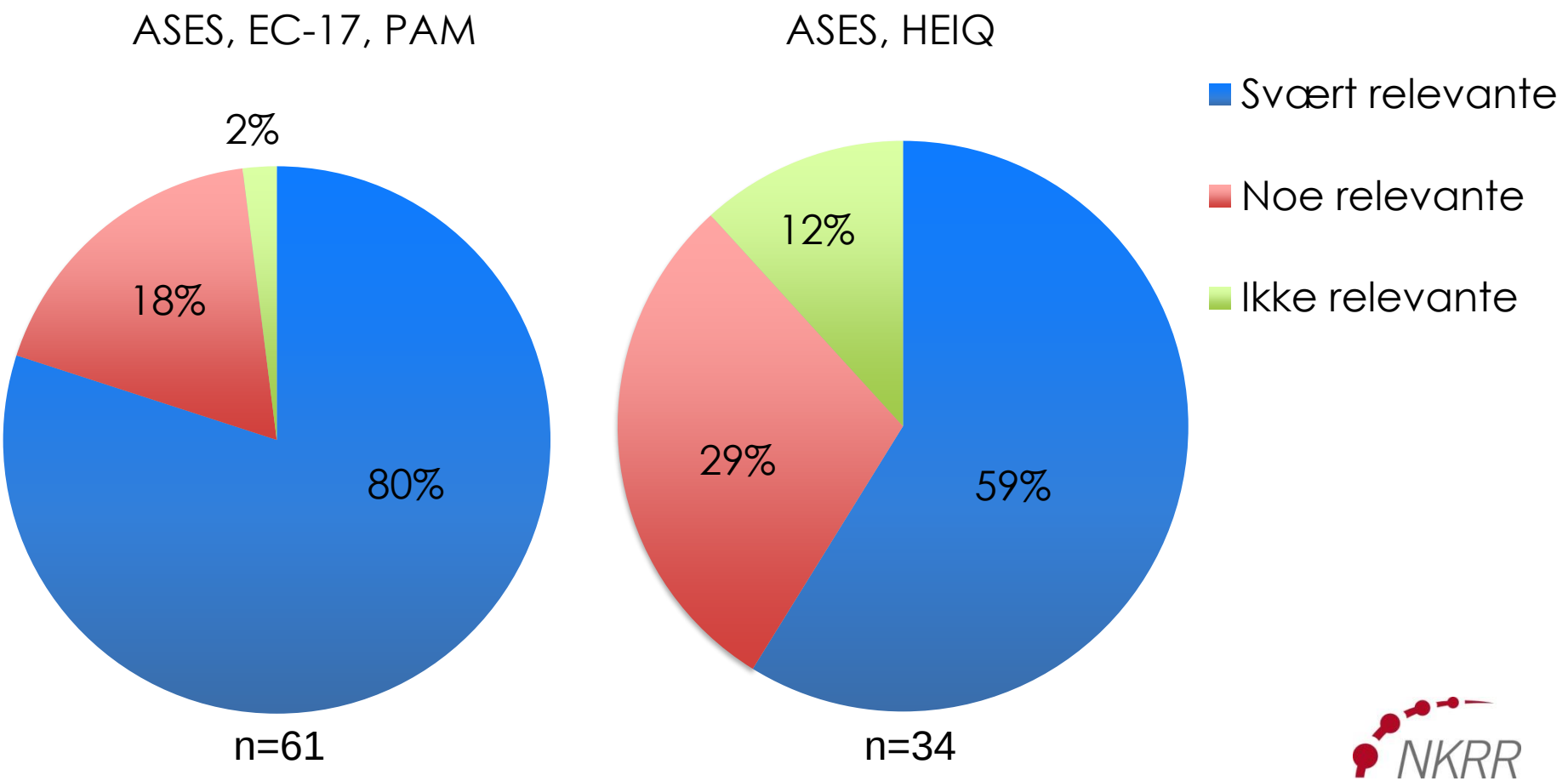

NKRR

Diakonhjemmet Sykehus

Oppsummering og anbefalinger

Lave funn av manglende data

Takeffekter i 10/13 spørsmål i PAM (18-83%)

EC-17 og 3 av undergruppene i heiQ "Emosjonelt velvære», «sosial integrasjon og støtte» og «orientering i helsetjenesten» har en statistisk signifikant endring.

EC-17, PAM og heiQ «emosjonelt velvære», egenovervåking og innsikt», «tilegning av ferdigheter og teknikker», «sosial integrasjon og støtte» og »orientering i helsetjenesten» har endringsskår tilsvarende ”liten effekt”.

Pasientene skårer spørreskjema A (ASES, EC-17 og PAM) som litt mer forståelig, relevant og meningsfullt spørreskjema sett B (ASES og heiQ).

-> Anbefaler å benytte ASES og EC-17 ved evaluering av pasientopplæringskurs innen revmatologi

-> Artikkel er under skriving og vil publiseres i løpet av 2019.

NKRR